

Fantastisk litteratur

En introduksjon

Litteraturen og virkeligheten

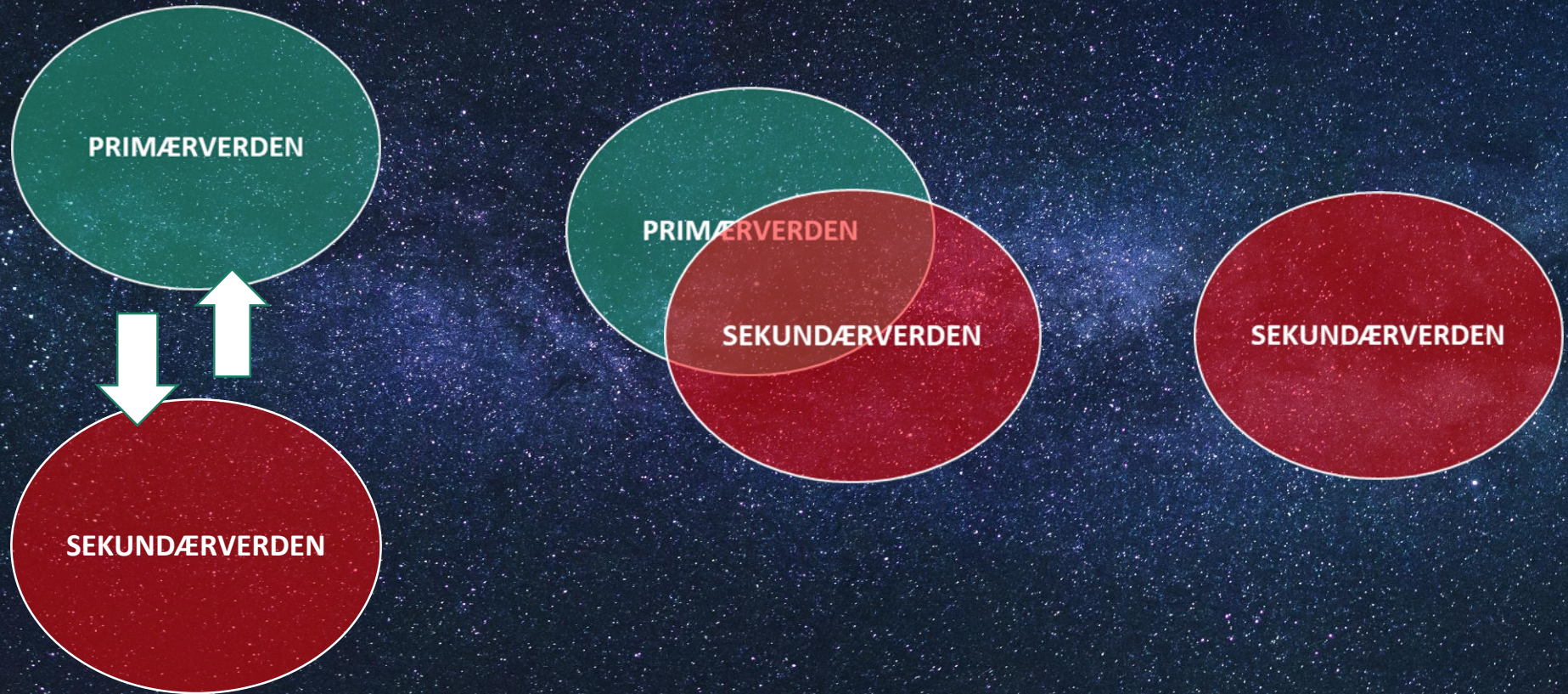
etterlikning
(realisme)

-----fantasi og fabulering
(fantastikk)

Fantastisk litteratur

- bryter med det som er sannsynlig
- bruker den virkeligheten vi kjenner (eller skaper en ny som har likhetstrekk)

Primær- og sekundærverden

Historisk tilbakeblikk

- Muntlige fortellinger: eventyr, sagn og myter
- 1700-tallet: Skrekkfortellingen
- 1800-tallet: Fantasi og drømmer for barn
- Med *Hobbiten* (1937) - J.R.R. Tolkien blir den moderne fantastikkens far
 - sekundærverden
 - omfattende persongalleri
 - helt som skal redde verden, men ikke for sin egen skyld
 - detaljrikdom
 - høystemt språk
- Litteratur i stadig utvikling - tekstene går i dialog med hverandre

FANTASTISK LITTERATUR

```
graph TD; A[FANTASTISK LITTERATUR] --> B[Fortellinger med overnaturlige innslag]; A --> C[Science fiction]; A --> D[Mytisk-eventyrlige fortellinger]; B --> E[Forunderlig hverdag]; B --> F[Horror/ skrekk]; C --> G[Utopi]; C --> H[Dystopi]; D --> I[Fantasy]; D --> J[Nonsens]; D --> K[Fortellinger om mytiske land];
```

Fortellinger med
overnaturlige
innslag

Forunderlig
hverdag

Horror/ skrekk

Science fiction

Utopi

Dystopi

Mytisk-
eventyrlige
fortellinger

Fantasy

Nonsens

Fortellinger om
mytiske land

Fortellinger med overnaturlige innslag

Virkelighetsbruddet består av overnaturlige hendelser får en naturlig forklaring i ettertid

Det overnatulige trer inn i vår verden (low/domestic fantasy)

1. Forunderlig hverdag
2. Horror/ skrekk

MATS STRANDBERG
SARA B. ELFGREN

SIRKELEN

GYLDENDAL

MATS STRANDBERG
SARA B. ELFGREN

ILD

GYLDENDAL

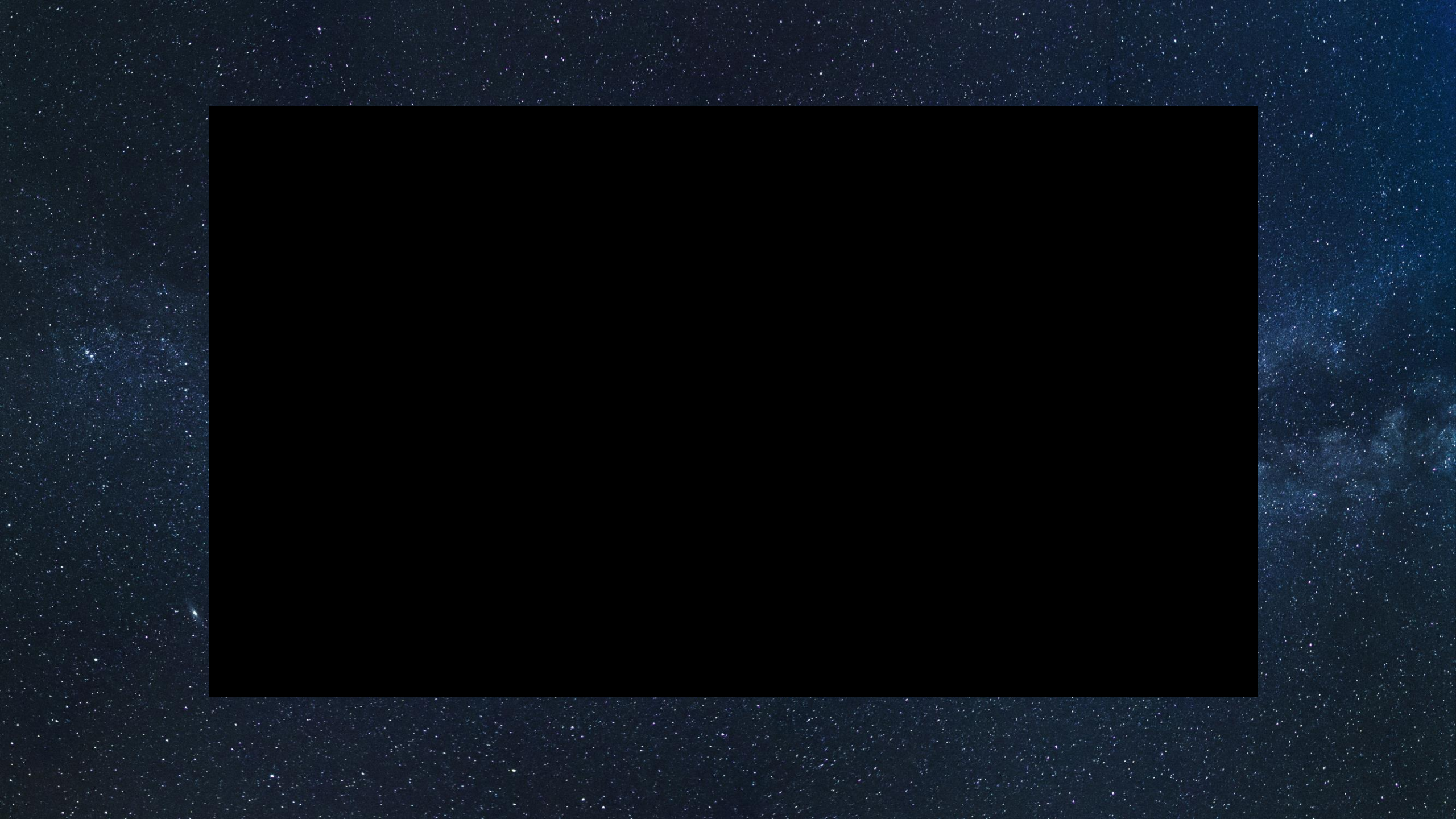
MATS STRANDBERG
SARA B. ELFGREN

NØKKELEN

«Denne boka rommer alt et ungdommelig hjerte
begjærer (-) oppsiktsvekkende god fantasydebut.»
Cathrine Krøger, *Dagbladet*, om *Sirkelen*

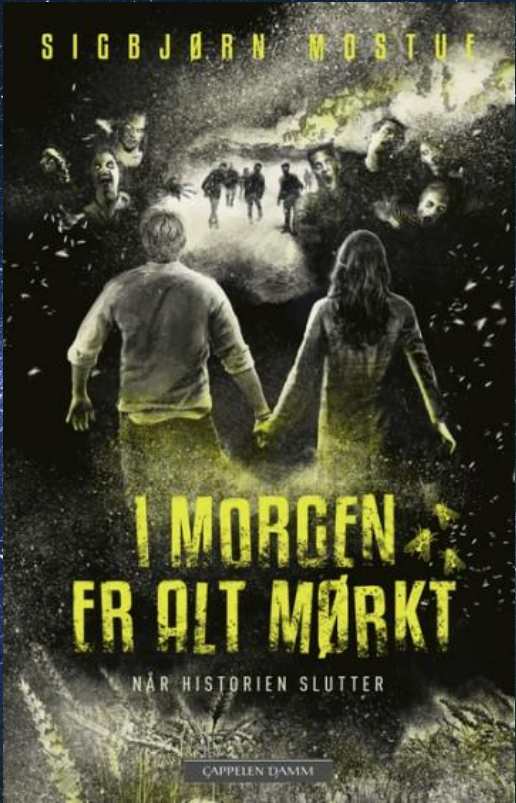

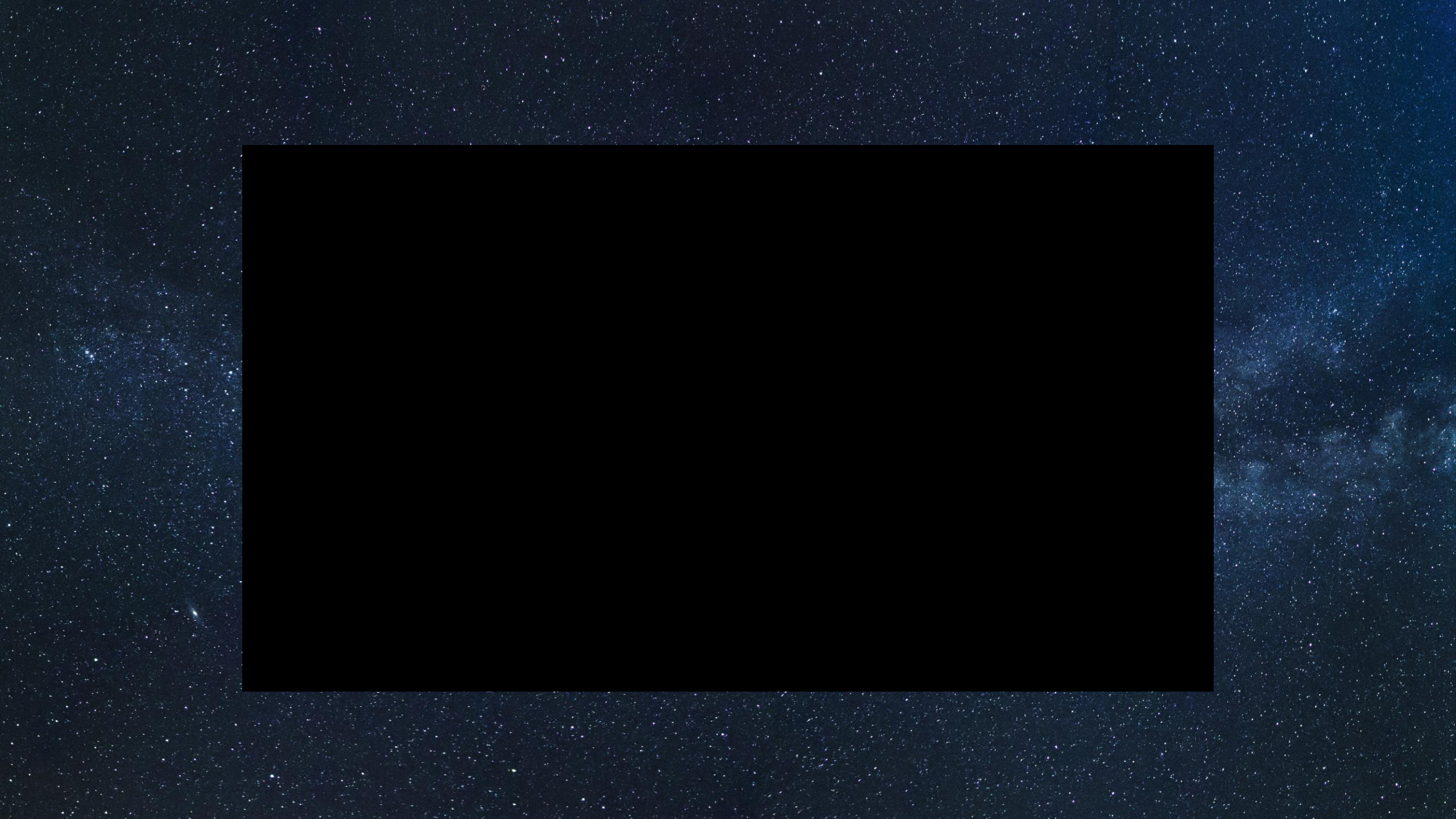

Science fiction (sci-fi)

Virkelighetsbruddet sannsynliggjøres gjennom vitenskap i ettertid

1. Utopier
 2. Dystopier (les mer [her](#))
- samfunnskritikk
 - moderne underholdningsindustri

Mytisk-eventyrlig litteratur

Det overnaturlige forklares ikke, men blir stående mot det realistiske

1. Fantasy (heroic/ high fantasy) – helt på oppdrag i sekundærverden
2. Nonsens – ofte omvendt verden – lek med språk og mening
3. Fortellinger om mytiske land – barnlig fantasiverden

RAVNERINGENE SIRI PETERSEN

ODINSBARN

GYLDENDAL

RAVNERINGENE SIRI PETERSEN

RÅTA

NOMINERT TIL
BOKHANDLERPRISEN 2014

GYLDENDAL

RAVNERINGENE SIRI PETERSEN

EVNA

NOMINERT TIL
BOKHANDLERPRISEN 2015

GYLDENDAL

Fantastikkens funksjon

- Avkopling og underholdning
- Bearbeide følelser
(skape distanse → ufarliggjøring → terapeutisk)
- Samfunnskritikk og latterliggjøring

- Crossoverlitteratur: Viser ut skillet mellom barne-, ungdoms- og voksenlitt

Kritiske merknader til heroic fantasy

- Alt er avgjort på forhånd
- Nostalgisk/ tilbakeskuende
- Mannsdominert sjanger

Mulige temaer for fordypningsemnet

- Spor fra norrøn mytologi/ stoff fra myter, religion og overtro
- Et tema: dualisme/ kjønnsroller/ identitetssøking
- Reisen som motiv og symbol
- Verdisyn
- Et virkemiddel: Kontraster (personskildring/ miljøskildring)/ symbolikk/ retardasjon
- Adaptasjon
- Kartlegging av struktur og handling vha Greimas aktantmodell <https://snl.no/aktantmodell>
- Et forfatterskap
- Historisk utvikling av en type fantastisk litteratur (hovedkategori/ for barn/ tegneserie...)
- Er heroisk fantasy aktuell eller nostalgisk?
- Modernistiske elementer i fantasy
- Samfunnskritikk og latterliggjøring

Referanseliste

- Birkeland, T. & Mjør, I. (2012). *Barnelitteratur- sjangrar og teksttypar*, kap 3. Oslo: Cappelen Damm Akademisk og LNU
- Elfgren, S.B & Standberg, M. (2012). *Sirkelen*. Gyldendal Norsk Forlag AS: Oslo
- Haugen, T. (1995). *Fantastisk litteratur*. Oslo: Biblioteksentralen
- Kaaberbøl, L.(2002). "Og de levede lykkelig?" i Dalgaard, N.: *På fantasiens vinger*. København: Høst & Søn forlag
- Lothe, J. m.fl. (1997). *Litteraturvitenskapelig leksikon*, Oslo Kunnskapsforlaget:
- Mostue, S. (2015). *I morgen er alt mørkt. Brages historie*. Oslo: Cappelen Damm AS
- Pettersen, S. (2013). *Odinsbarn*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Teigland, A.-S. (2014). «Fantasy» i Slettan, S. (Red.), *Ungdomslitteratur – ei innføring* (s. 99-111). Oslo: Cappelen Damm.